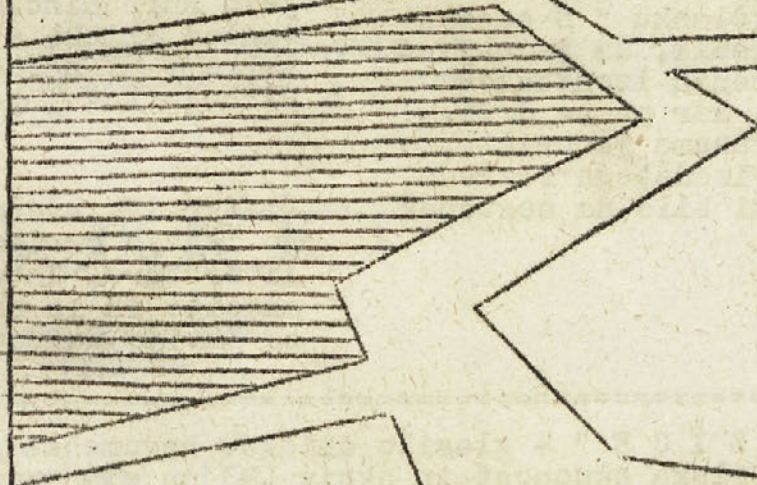
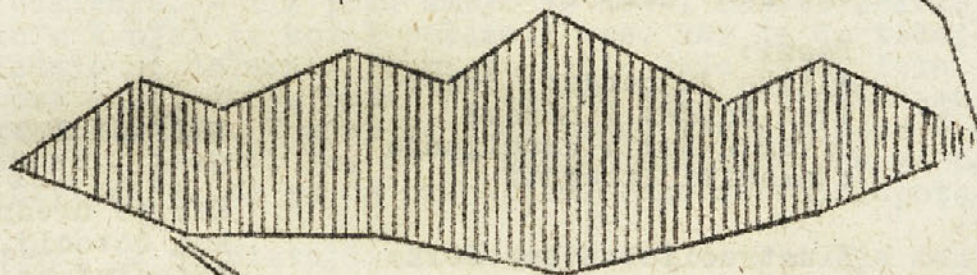
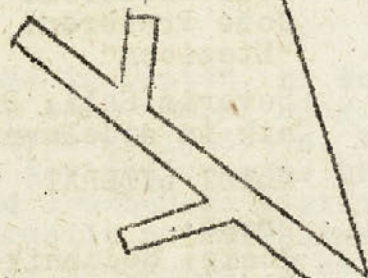
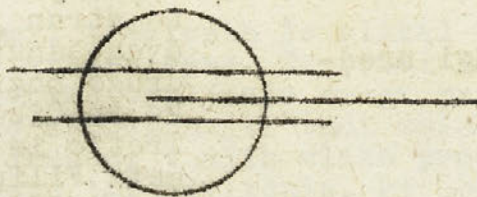

Stazica

GLASLO DIJAKOV NOVOMIŠKE GIMNAZIJE

11. 12

11. 12

V S E B I N A

"STEZICE" IMAJO NOVO NASLOVNO STRAN

Srečko Kosmina: Srečko Kosovel - pesnik revolucije

Mladina na vasi

Iz dela ŠS

Novice

Visokošolci se oglašajo:

Peter Breščak: Moja pesem jutru

Jože Prešeren: Ne vem zakaj

Jože Prešeren: Pismo

"Stezicam"

Severin Šali: Dragi urednik in sodelavci

MLADI LITERAT

Proza:

Josip: Sodobnik

Drago Kolenc: Ljudje z eno samo željo

Pesmi:

Alenka Ausperger: Pesem

Ivan Pavše: V naravi

Severin Šali: Kramljanje z mladimi literati

Ilustracije: Zvone Pelko

Napisi: Peter Simič

V prejšnji (deseti) številki smo v članku "S sestanka ŠS" pisali, da je največ neopravičenih izostankov v III. b, kar pa ne drži. Do nesporazuma je prišlo, ker iz prizadetega razreda nikogar ni bilo na sestanek ŠS.

Uredništvo "Stezič" je februarja t.l. razpisalo nagradni natečaj za najboljši osnutek za novo naslovno stran. Osnutki naj bi simbolizirali dijaško življenje, dolenjsko pokrajino in podobno.

Uredništvo je prejelo od štirih dijakov 9 osnutkov in od teh najboljše odbralo. Nova naslovna stran je kombinirana iz dveh osnutkov, zato si prvo in drugo nagrado delita Zvone Pelko in Čibe Blažon (vsak 750 din) Tretjo in četrto nagrado prejmeta Filip Robar in Tone Starc (vsak 250 din). Nagrade naj dvignejo pri naši blagajnicarki!

ZNIŽALI SMO CENO

Ker je uredništvo prejelo nekaj dotacij, bo cena izvodu "Stezič" znižala od 15 na 10 dinarjev, dvojna številka ostane 20 din. Prosimo bralce, predvsem one na novomeških osemletkah, da redneje plačujejo naročnino. Vzemite si za vzgled dijake metliške osemletke - 57 naročenih "Stezič" plačajo takoj po prejemu.

Dijaki IV. razreda pripravljajo izdajo skript za angleško literaturo. Interesenti iz gimnazije in iz ostalih šol naj se javijo Dušanu Andoljšku.

=====

" S T E Z I C E " - glasilo dijakov novomeške gimnazije. Izdajata Šolska skupnost in aktiv LMS na gimnaziji. Ureja uredniški odbor (Slavko Pavlin, Sonja Godnik, Dušan Andoljšek). Glavni in odgovorni urednik Jože Gričar. Tehnični urednik Tomaž Colarič. Za ilustracije Zvone Pelko. Tisk: ciklostil stroj pri OZSZ. Naklada 400 izvodov. Izhaja 1. in 15. v mesecu. Posamezna številka 10 din, dvojna številka 20 din. Naslov: Uredništvo "Stezič", Gimnazija, Novo mesto.

=====

SREČKO KOSOVEL

PEŠNIK REVOLUCIJE

Srečko Kosovel se je rodil meseca marca 1904. leta v Sežani na Krasu kot sin učitelja. V začetku se je šolal pri očetu, potem je odšel v Ljubljano na realko. Po maturi leta 1922, se je vpisal na slavistiko, poslušal pa je tudi predavanja iz romanistike, germanistike, primerjalne književnosti in čiste filozofije. Beda ga je neprestano mučila in uničevala. Iz teh razmer je izšel bolan in strt. V vseh njegovih pesmih se odraža kal bolezn, ki se je zažrla vanj. Z delom je hotel ubežati usodi - zgodnji smrti in je napisal blizu tisoč pesmi, črtic in dram.

Pisal je pesmi, v katerih je slikal Kras in čustva, ki so ga navdajala ob mislih nanj. Te pesmi niso samo simbol njegovega trpljenja, marveč trpljenja vsega primorskega ljudstva. V svojih pesmih je skušal najti tudi smisel življenja in je kritiziral tedanjo družbo. V njih slika propad družbenega sistema v Evropi in svetu ter življenje, ki bo zrastle na razvalinah starega sveta. Take pesmi so Ekstaza smrti, Ocean itd. V svojih socialnih pesmih je daleč od izumetničenosti, vse, kar je nenaravnega odklanja. - Tik pred smrtjo je hotel izdati zbirko "Zlati čoln". V njej je hotel pokazati vse, kar je do tedaj ustvaril. Izdaje ni dočakal. Pesmi so izšle šele 1946. leta. - Njegova proza kaže, da je budno spremljal razvoj družbenega in političnega življenja. V njej je tudi podal svoje nazore o svetu in umetnosti. Spoznal je, da je naloga umetnika, da se bori za boljše življenje, ne pa da piše pesmi samo zaradi lepote.

Srečko Kosovel je najčistejši lirik od Murna do obdobja med obema vojnama. Vendar kažejo njegove pesmi razdvojenost dobe, v kateri je živel. Čutil je, da se mora tudi z nevezano besedo boriti za preobrazbo družbe. Zato je napisal razpravo "Umetnost in proletarec", v kateri je pokazal, kakšen naj bo namen umetnosti.

Letos, ko slavimo 40-letnico Komunistične partije, nam mora biti Srečko Kosovel še bolj pri srcu, saj ji je s svojo pesmijo utiral pot.

Balada

V jesenski tihi čas
prileti brinovka
na Kras.

Na polju
že nikogar več ni,
le ona
preko gmajne leti.
In samo lovec
ji sledi ...

Strel v tišino;
droben curek krvi;
brinovka
obleži, obleži.

M L A D I N A N A V A S I

Iz vasi prihaja v našo šolo in nazaj na podeželje odhaja mladina. Na vasi jo čaka plodno in odgovorno delo. Kaj mladina dela v aktivih mladih zadruženikov, kako se uveljavlja in kakšne probleme ima, berite v tem sestavku!

Napori za splošen dvig kmetijske proizvodnje so iz leta v leto večji. Naši kmetijski strokovnjaki se trudijo, da bi našli čim lažjo in uspešnejšo pot za dvig tehnične ravni in dosegli boljše organizacijo kmetijske proizvodnje. Industrija, ki se je v povojnih letih mnogo hitreje razvijala kot kmetijstvo, je ustvarila pogoje za moderno kmetijsko proizvodnjo. Stroje, umetna gnojila in zaščitna sredstva nam dajejo tovarne v zadovoljivih količinah, tako da lahko tudi v kmetijstvu smelo stopamo novim ciljem nasproti.

Kmetijske zadruge so spremenile dosedanjo obliko dela in prešle na organizirano proizvodnjo v vseh kmetijskih panogah na osnovi sodelovanja zadruga in kmeta v pogodbeni proizvodnji. Tako sodelovanje je že rodilo prve uspehe. Uporaba kvalitetnih sortnih semen, umetnih gnojil in zaščitnih sredstev je osnova za večje hektarske donose. Z modernizacijo proizvodnje pocenimo, razbremenimo kmeta težkih del, finančni efekt pa je večji. Popolnejša oblika sodelovanja med zadrugo in kmetom pa je vključevanje zadrug v proces individualne proizvodnje.

Še pred nekaj leti je bila LMS edina organizacija kmečke mladine. Od 8.200 mladincev na vasi je 14 3.800 članov LMS in AMZ, kar je manj od polovice. Za vključevanje mladine v organizirano delo skrbe zadržne in politične organizacije. S formiranjem aktivov mladih zadržnikov pri kmetijskih zadržgah nam je uspelo pritegniti več mladine k delu v KZ. Pri volitvah v nove organe družbenega upravljanja pri kmetijskih zadržgah - v zadržne svete - je bilo izvoljenih 25 % mladincev in mladinki 440 mladih kmečkih ljudi. V aktivih mladih zadržnikov pa je vključenih preko 800 mladincev in mladink.

Kakšen program dela imajo AMZ?

Osnova programa je del programa KZ. Mladina se seznanja s pogodbeno proizvodnjo in se tudi sama vključuje vanjo.

Na primer: Aktiv sklene pogodbo s KZ za proizvodnjo določene kulture, zadruga mu da ves potreben material. Pridelke lahko proda in tako pride do denarja, ki ga lahko porabi za nadaljnje delo po programu. AMZ skrbe za svoje člane, da se izobražujejo, prirejajo predavanja in razne tečaje, organizirajo mladino, da v čimvečjem številu obiskuje KGS, ki ji nudi osnovo za boljše organizacijo kmetijske proizvodnje.

Za uspešno izvenšolsko delo v reformirani šoli skrbe tudi zadržne organizacije. Ustanavljanje pionirskih zadržg na osemletnih

šolah ima velik pomen. Njihov cilj je, da dobi mladina že v obvezni šoli smernice za organizirano proizvodnjo v kmetijstvu. V ta namen bo treba urediti tudi šolske vrtove.

Da bi se delo mladine na vasi in v mestu bolj poživilo, je OK LMS skupno z Okrajno združeno zvezo organiziral nagradno predkongresno tekmovanje, ki bo trajalo od 1. 3. do 1. 6. 1959. Tekmovali bodo vsi aktivni LMS in AMZ.

Torej, veliko uspehov z željo, da bi bili v tekmovanju razgibani vsi aktivni, tako da bi imela komisija težko nalogo, ko bo hotela izbrati najboljšega.

I Z D E L A Š O L S K E S K U P N O S T I

Zadnji športni dan, ki smo ga imeli v februarju na Ruperč vrhu je popolnoma uspel; vreme je bilo krasno, dijaki pa vsi zadovoljni. Tekmovanja v določanju rastlin, razdalj, risanju skic in ugotavljanju kulturnih znamenitosti so se udeležili vsi razredi. Ocenjevalna komisija je na podlagi teh podatkov:

razred	skica	vrste dreves	zgodovinske znamenitosti	razdalje
I. a	30	13	45	17
I. b	30	33	50	33
II. a	40	13	50	34,5
II. b	25	24	30	37
III. a	50	28	30	45,5
III. b	40	26	45	30
IV.	48	7	50	38

postavila sledeč vrstni red:

mesto	razred	skupno št. točk
1.	III. a	153,5
2.	I. b	146
3.	IV.	143
4.	III. b	141
5.	II. a	137,5
6.	II. b	116
7.	I. a	105

POSNEMANJA VREDNO

Zelo lepa je novomeška okolica, mi pa jo premalo poznamo. Vedno se izgovarjamo, da nimamo časa za izlete: šola nam ne da prosto, nedelja pa je dan počitka.

Drugačnega mnenja so bili v III. a, ko so se zadnjo soboto v februarju peljali popoldne z vlakom do Pirčne vasi, potem pa jo mahnili na Podturen in okoli Mehovega do Badavinca, od tu pa proti večeru domov. Od 1^h do 7^h zvečer so bili zdoma in pametno izkoristili sobotno popoldne. Za učenje jim je ostala nedelja. Če bi tudi drugi razredi kdaj pa kdaj odšli v sobotnem popoldnevu na izlet, bi kmalu ne bilo med nami dijaka, ki bi ne poznal doline gradov ali Gorjancev.

NOVICE

Z OBČNEGA ZBORA KPD "OTON ŽUPANČIČ"

V torek 3. III. je bil občni zbor KPD "Oton Župančič" na naši gimnaziji. Udeležilo se ga je le petnajst članov.

Po nekakem poročilu, oziroma ugotovitvah o delu tega društva, je bilo sklenjeno, da se poživi recitatorsko delo in pa literarni krožek, katerega cilj naj bi bil pregledovati in izbirati članke za "Steziice", kar pa do sedaj še ni bilo storjeno. Recitatorski krožek naj bi pripravil recitacije za 40. obletnico KPJ in bi z delom že sedaj začel.

Največji problem je dramatika. Letos stvar ni stekla. Krivda je v tem, da se je razred hotel odrezati in to sam, nazadnje pa je zaradi raznih okoliščin vse skupaj padlo v vodo. Priporoča se, da drugo leto deluje dramatski krožek zopet kot nekoč za vsako gimnazijo.

Velik uspeh pa žanjejo Stezičarji. To je najbolj delaven sektor tega društva.

Recitacijski krožek vodi Smrečnik Katica, literarni pa Pestner Zlata, ki obenem odgovarja za celotno delo KPD na naši gimnaziji.

TEHNIČNI KLUB

Pod vodstvom profesorja Kovača se je osnoval Tehnični klub na naši gimnaziji. Sodeloval bo z modelarji, Radioklubom in Avtošolo, sam pa bo osnoval kino-krožek, broderski krožek in priredil razna predavanja s področja tehnike. Več o klubu bomo poročali po njegovem občnem zboru in ko bo pričel z delom.

III. a in b v Industriji motornih vozil

Prejšnji teden so dijaki III. a in b obiskali novomeško Industrijo motornih vozil (prej Motomontaža). Izkoristili so uro fizike in si skupaj s prof. Kovačem ogledali halo, kjer sestavljajo DKW - avtomobile. Res niso videli veliko, dobili pa so osnoven pojem o montaži in sestavnih delih teh priljubljenih avtomobilčkov, predvsem pa spoznali potrebo po dozidavi nove hale. V prihodnjih tednih si bodo ogledali še nekatera druga podjetja v Novem mestu, ne da bi s tem ovirali pouk.

Vsi, ki prejimate malico, pozor!

Pred dnevi smo na gimnazijo dobili neutemeljen pomin iz občinskega odbora RK. Opominjali so nas, naj ne mečemo kruha in sira v odpadke. Da tega ne počenjamo, se lahko vidi vsak dan, ko se deli malica, saj izgine kruh do zadnje mrvice v lačne žledčke. Odbor SS pa prosi vse dijake, da vsak tak morebiten primer javijo, da bi kak malopridnež ne kvaril ugleda naše gimnazije.

VIŠOKOŠOLCI SE OGLAŠAJO

MOJA PESEM ZUTRU

Jutro, bodi moja sestra... Glej, tako same sva, kadar se dvignejo megle nad reko. Veš, že dolgo ljubim tvoje megle in tvoj nemir, ko se utapljaš v dnevu. Tvoj polčloveški obraz je tudi moj. Tudi ti imaš oči brezdomca. Jutro, tavajva skupaj po katakombah najinih, samo najinih oči. Igrajva se. Ti bodi moja sestra, jaz pa bom tvoj bratec! Nočeš? Ah, ne pusti me samega. Se bojiš mojega pohabljenega glasu? Dolgo se že nisem igral. Dnevi se mi zdijo preveč vsakdanji in nebo je razraščeno z oblaki mojih slabosti. Ne zameri mi in bodi moja sestra! Igrajva se slepe miši! Vzel bom nekaj svojih slutenj in ti z njimi pokrili oči. Ne, ne, vzal bom nekaj drugega. S tvojih prsi bom strgal otroškost in ti z njo pokrili oči.

Tiho.

Cisto tiho.

POSLUŠAŠ.

Toda ti me sploh ne iščeš. Ah, jutro, ne pusti me samega. Vem, da sem slab, toda saj se tudi ti izgubljaš v dnevu. Ne, ne. Ostani še malo. Rad bi te še poljubil na usteca tvojih slabosti. Saj si moja sestra. Tako sva se igrala. Jutri pa se bova nekaj drugega...

NE VEM ZAKAJ

Ne vem zakaj,
zato pa grem še dalje
in izogibam se ljudem.
Zgubil se ne bi rad,
čeprav morda še sam
ne vem, kam grem.

Morda nekje bom srečal sebe samega
in se s seboj spoznal,
morda bom taval kar naprej
dokler ne bom zgubil moči,
morda pa se povrnem kdaj
in bom prav tak kot tisoči.

POŠILKO

STEZICAM

Že od druge številke dalje srečujem v "Stezicah" različne opombe, prispevke in dopise, za katere morda nekateri mislijo, da so tudi kritike, vsaj meni pa bi se zdelo prav, če bi se o tem oglasil tudi eden starih, prejšnjih "stezičarjev". Že vnaprej pa vam povem, da kritike ne bom pisal. V sedmi sem menda bil, ko so se mi vsi smejali, ko sem na mladinski konferenci rekel, da bo treba literarnemu krožku naraščaja. Seveda, zaradi besede "naraščaj"; kaj pa je to, kar sem mislil, drugega kot naraščaj? No, veseli me, da se je le pojavil ta naraščaj, čeravno ni tak, kot smo si mi v literarnem krožku želeli.

Na prvo številko letošnjih "Stezic" smo malo čudno gledali. Niso bile take kot naše. Jaz bi jih kaj najraje preimenoval v "Gimnazijske novice", saj si v njih našel vse: od obvestil o plesu, do intervjujev z vplivnimi osebnostmi, na koncu pa še odtenek starega - literarna priloga. Pesimistično smo tudi gledali na napoved: izhaja vsakih 14 dni. Sele zdaj, koimate že toliko številke za seboj, verjamem v to napoved. Zdaj sem se tudi sprijaznil s tako ureditvijo "Stezic", saj smo tudi že prej naskrivoma sanjarili o tem, pa smo delali preveč vsak zase in prav veseli me, da tu zdaj dela toliko ljudi, da vsi z enakim ognjem zgrabijo za delo in vsi pripomorejo, da pride nova številka na svetlo. Če pa so "Stezice" glasilo vseh dijakov, se mi zdi, da bi od časa do časa lahko vsak dijak vanje nekaj napisal. Ni potrebno, da je ravno literarni prispevek, pišite o svojem življenju, o svojem delu, pišite o tistih drobnih vsakdanjih stvareh, ki pa so vendarle tako pomembne. Saj se poleg mladinske konference in sestankov na gimnaziji še mnogo zgodi. Smo pa tudi v času, ko lahko tudi dijak spregovori svojem mnenje o šoli, seveda pa je za to treba malo več treznosti in treznih premislov.

Literarni kotichek je pa res preveč reven; posebno poezija me bo-de v oči. Vendar tu je najbolje počakati, da dozori to, kar se je začelo, samo vzbuditi ga je treba. S kolikimi starejšimi ljudmi sem se pogovarjal, ki so mi morda zaupali tudi to, da so tudi oni pisali pesmice, ko so bili mladi. Zdaj jih imajo spravljene nekje na dnu vsega kot več ali manj prijeten spomin na tista "neumna leta". Če je še kdo med vami, ki se ukvarja s takim pi-sanjem, zakaj se ne bi še on poskusil, vsaj v "Stezicah". Morda mu bo to kasneje prijetnejši spomin. S tem bi prišlo v "Stezice" mnogo več življenja, v njih pa bi, bolj kot sedaj, videli raz-kritega samega sebe.

V kolikor sem mogel v zgoščenih besedah, sem vam povedal, kaj mislim, ko prebiram vaše "Stezice". Za naprej pa vam želim vsa-kih štirinajst dni čimprijetnejše branje.

DRAGI UREDNIK IN SODELAVCI!

Saj priznam, da sem bil že včasih zagrešil ocene kakih literarnih del, zlasti tiskanih, zato pa nisem pred vašo prošnjo, da bi nekako "kritično" obdelal prispevke v vaših letošnjih "Stezičah", oziroma njihovi literarni prilogi, nič manj v zadregi. Saj gre za merila, in iz fizike poznate merila v velikem in malem svetu - merila v malem svetu odpovedo v velikem in narobe (zato pa mali svet seveda ni nič manj važen). Tako nekako je tudi z merili v šele brsteči in že dozoreli literaturi. Glede vaših prispevkov je treba upoštevati marsikaj, zraven pa se človeku pritakne še "čustven odnos" - kako boš kritiziral, ne: ocenjeval te stvari, saj si sam prav tako začel, se potil in trudil, ga "lomil" pa rasel in zorel, zato pravzaprav vzameš takele prispevke kot lep, žlahten dar mladega človeka, dijaka, ki bi rad svoja doživetja, spoznanja in vse, kar je s tem v zvezi, izpovedal v črtici ali pesmi, kar že spričuje, da je močnejše kot drugam usmerjen v to plat človekove duhovne dejavnosti. Pa četudi ta pa ta mladi prozaist ali pesnik ne bo ostal na "literarni poti", ampak si bo izbral (po mnenju realnih ljudi) pametnejši poklic, mu bodo njegovi leposlovnih prispevki v dijaškem listu ostali lep, intimen spomin, ostali pa tudi kot lepo pričevanje v naši ne ravno nepomembni zgodovini dijaških literarnih listov. Dobro in žlahtno je že to, da mladi ljudje, v naši dobi, ki jim nudi toliko raznih vnanje zanimivejših raznolikosti, čutijo zanimanje za lepo književnost in veselje za literarno ustvarjanje.

Vidite, pa še nekaj me, kot "poklicnega" moti, da bi kritično prebrskal in prevejal leposlovnih prispevke v vašem listu. Tisto je - "občutljivost". Ne, da bi se bal zamere, ampak vem, kako je takle mlad prozaist ali poet ponosen na svojo stvaritev (pravšna mera tega ponosa, vzeta resno, niti ni tako odveč). "Črtica, ki sem jo napisal, je izvrstna", "Take pesmi še ni bilo; no ja, bila je, saj imamo Prešerna, Župančiča pa druge, ampak na tak način še nobeden ni povedal kot jaz..."itd.

Tako, dragi urednik, kot vidiš, sam, skušam spretno obiti tvojo željo o oceni in jo nadomeščam z ne bogve kaj tehtnim kramljanjem, v katerem pa naj pohvala "Stezičam" in njenim literarnim prilogam zasede prvo mesto, torej tudi pohvala poetom in pripovednikom "Stezič". Ker je bila proza v dosedanjih številkah že nekako "uradno" ocenjena po komisiji, v katero ste bili vtaknili tudi mene (naj se kar sedajle zahvalim za počastitev), bi jaz kvečjemu malce pokramljal (vidiš, spet: pokramljal) o pesniškem delu "Stezič". Tudi tu bo natrošenih le nekaj misli, vašim mladim poetom bolj v izpodbudo kakor v pouk ali pogled skozi kritično lečo.

Kajne, vsi vemo, da se pesmi lahko "kujejo" ali "ustvarjajo". Pesem lahko z mlace spretnosti kuješ, jo izoblikuješ, ne moreš ji pa s samo spretnostjo vdihniti življenja, če nisi ustvarjalen, ali po domače: če nimaš talenta za poezijo. Vendar pa tudi za ustvarjalnega poeta sam dar ustvarjalnosti ni dovolj: mora si pridobiti tudi "obratno" znanje, se pravi, da se mora naučiti oblikovanja, brušenja, uporabe posebnega pesniškega stila

in jezika, pa bodi to pesem v prozi ali taka s strogimi klasičnimi rimami. Sicer so pa to dovolj znane stvari, o katerih te poučijo ne samo razne poetike, ampak že običajna slovnica. Hočem le poudariti, da je za mladega poeta močno dobro in celo nujno, da si pridobi tozadevno "obratno znanje" in da zna svojo umetnino piliti in izpiliti, da je posoda pesmi, v tem primeru oblika in beseda, čimbolj žlahtna in lepa. Kajti poezija in ukvarjanje z njo, to je težka stvar, ki marsikdaj tudi terjaja cellega človeka, kot pravimo, preden si izoblikuje svoj izraz in pesniški "obraz". Pesem ni pesem le zaradi svoje več ali manj pesniške vsebine, ampak tudi v veliko večji meri zaradi svoje oblike. In važno je, kako in kakšno izrazno moč ji damo s tistim izraznim sredstvom, s katerim pesem naredimo: z besedo. Prebral sem nemalo razprav in knjig o poeziji, vendar se tolikokrat spomnim važnega pouka, ki ga je tako preprosto pa učinkovito povedal naš prvi pesnik Valentin Vodnik: "Naj pesem umetna - naj merjena bo - nikdar ni prijetna - če žali uho", danes, ko pesem predvsem beremo, bi pa dodali še: ... "in oko". Ko tako prebiram pesmi v "Steziicah", naletim tudi na nazoren primer takega spodrseljaja v Prošnji: "... ker to pozabiti se ne da ... Le reci ne ali pa ja..." Nekaj takih nerodnosti je v pesmi Moj rojstni kraj (št.7): ... v jezi majhen slap preliješ. Kaj se siliš?" - Pa v pesmi Sen: "... in slavčki žvrgolijo" - obrabljen verz, ki ga človek nehote nadaljuje po dobro znani popevki: "... se maj vesel budi" ... Kar zdi se mi, da je večina teh pesmi napisana za spominske knjige ali na listke za "posebno pošto". Seveda tudi tako nastajajo pesmi, potem pa je za objavo treba piliti, poglobiti vsebino, brskati za bolj izklistalizirano mislijo. Vidite, sem že začel poučevati, s prstom kazati napake! Raje neham, saj je moj namen le dati vzpodbudo tako za pesnenje kot za "likanje in brušenje" pesmi. Ugaja mi na primer "Pomladna" (št. 7), nekatere Filuškiine (Hrepenenje, Trenutek), tudi Pesem (št. 4) je pesem. Iz okvira samih drobnih osebnih, večidel srčnih življenjskih se izločata močni, na pol baladni pesmi Očetu in Jesenski čas (št. 3). Treba bi ju bilo le še obrusiti, da bi dobili polno vsebino in zvok.

Takole sem vam, dragi urednik in sodelavci, nanizal nekaj mimobežnih misli, da vsaj nekoliko ustrezem vaši želji. Iskreno pozdravljam vaše skupno prizadevanje, da čimbolj dvignete in tudi razširite "Steziice", to glasilo vaše šolske skupnosti. Želim, da imate vsi skupaj čimveč uspehov. Pozdravljam pa posebno svoje mlade sotovariše poete. Naj le pogumno pišejo in ustvarjajo, zavedajoč se ne samo naporne pesniške poti, ampak tudi velikega in dragocenega pomena ustvarjanja pesniških vrednot, vrednot, v katerih najde naša slovenska beseda svoj najlepši, najtišji, pa hkrati najzvonkejši glas!

Na uredništvo "Steziic" prejemamo revijo Mlada pota in nekaj srednješolskih listov. Če posamezniki ali razredi na sestankih želijo prebirati to literaturo, jo lahko dobe pri članih uredniškega odbora.

Miladi Literari

SODOBNIK

Sodobnik je moj zelo dober prijatelj. Kadar sva skupaj, dolgo molčiva, nato me povpraša:

"Ali si že videl ta film?"

"Da", ali pa "ne", odgovorim. In nato:

"Kako ti ugaja?..."

"Zelo! Odličen!"

"Zanič! Popolnoma zanič! Nimaš okusa. Tisto babše se je tako po nepotrebnem raztegovalo, oni igralec je imel bedast obraz ... Da tehnične plati sploh ne omenjam! To, kar danes proizvajajo v Rusiji, je ... Veš kaj? Oprosti izrazu - "

Nato ga začudeno pogledam, toda povestim pogled, ker iz izraza uganem, kaj hoče povedati. Tisočkrat je ponovil že to besedo na istem mestu, v isti stavčni zvezi.

Sodobnik je zelo fin. Ne izgovori besede do konca, ker se mu zdi nesimpatično, prozaično in nevljudno, a prav posebno mu vedno ugajajo začetne črke, ki jih tudi z naglasom podkrepi. S pomembnim izrazom me nato brčne v čevelj.

"Še nosiš to? Je že zdavnaj iz mode! Doma imam že sicer nove čevlje, pa mi je malo nerodno. Saj veš, da vsi zazijajo. Še profesorji se spotikajo ... " Nato se Sodobnik prijetno razmesti po prostoru, kjer pač sediva in se pogovarjava ...

"Kako ti ugaja tista kozica?"

Pri tem sune z nogo v zrak, naredi preval, ali pač kaj podobnega ter me nato vprašujoče pogleda.

"Tista?" začudeno vprašam.

"Vem, kaj boš rekel: 'Ti, prijateljček si popolnoma izgubil okus...' No, pa ti res tako. Nogice ima sicer še res drobne, toda se bodo že zdebelile - no, prsi, meniš. Bo že še poraslo. Ostale dimenzije so pa kar čedne..."

Spet naredi preval, brca z nogami v zrak, nato sede tik mene in se navdušuje nad njenimi očmi, lasmi; nad vsem, kar je na njej. Včasih se ustavi in me vpraša, če je to že res povedal.

Sploh pa je Sodobnik tak, da skuša to, kar je uzakonjeno, postaviti na glavo. Pri tem početju postavlja sam svoje zakone in definicije. Nenadoma me vpraša: "Kako se ti zdi definicija: Ljudje so kakor potuljeni psi - vohajo, lajajo ... itd." Vsemu Sodobnikovemu početju se smehljam; včasih pa rad tudi sam malo debatiram z njim, ako pa govorim z neznanim človekom, pa kaj rad povem "svojo" sodbo, ki jo je že kdaj prej povedal Sodobnik.

Čez nekaj dni se spet srečava. Seveda, nato molčiva. Potem izpregovori on: "Tisto babše, saj veš, katero mislim, je zanič! .. Siromašno, neumno, nedolžno; prava naivnost. Naj gre k hu...!"

Nato mu pogledam naravnost v oči in se mu nasmehnem.

"O, prijateljček," pohiti "vem, kaj hočeš reči! Zadnjič sem govoril pač drugače! Kako že gre? ... Tempora mutantur ... " Sklonil se je ter mi zaupno šepetal: "Videl sem jo samo od daleč. Eh, hudi...! Veš, kaj mi je rekla, kozica? Da bo mama huda, če zve, da hodim z njo. In je zahtevala, da se vse konča. Kar naj bo tako, najbolj prav! Takih nedolžnih otrok ne maram. Imam pa zelo rad zabavne deklice, ki poznajo umetnost ljubezni ... In ti, prijateljček? Nekam potrč izgledaš!"

Tako modrujeva s Sodobnikom. Nato me nadleguje, me psuje ter me tako ozmerja, da mu nazadnje le izdam skrivnost. Začne se smejati, nato me tolče po ramenih, končno resno vpraša:

"Ti zaljubljen - ? Res? V tisto goskico? ... Prijateljček, ne brij norcev iz mene! A veš, kaj je ona? Ci ... Prava, ti rečem. Samo ne daj se ujeti! Jaz na tvojem mestu bi se branil z vsemi štirimi, ali pa bi izkoristil situacijo ... Pa ti tega tako ne zmoreš! Sicer pa me prav malo zanima tista tvoja ljubezen! Naj gre k vragu! Dobro te poznam. Spet vse idealiziraš ..."

Potem nekaj časa molčiva.

"Danes sem videl neko čapljico ... Ne verjameš? Oho, pa kar čedna je. Samo škoda, ker hodi navzven, gleda pa še kar lepo. Ti bi dejal: idealno! To mi ne ugaja. Sicer pa mislim, da se bom vrgel."

Nato me pomembno pogleda.

"Molčiš kot goba! Zini kaj!"

"Tisto deklišče?" začudeno vprašam.

"Hm, bonbonček. Mucek. Sicer ga pa ne maram, ker se mi dozdeva, da ne zna biti prijetna. Eh, prijateljček, saj vem kakšne nazore imaš o ženskah. Si pač idealist. Jaz se ne maram postaviti v tvojo kožo! Prej bi me hudi ... odnesel!"

Prihodnjo nedeljo sva šla s Sodobnikom na ples. Sodobnik se je elegantno oblekel in je zgledal poleg moje enostavne

obleke kakor diplomat. Z velikimi prožnimi koraki je meril plesni prostor ter odzdravljaj mnogim znancem. Tega ali onega dekleta je celo pobožal, ali zgrabil za boke in to kar med plesom. Ljubosumni plesalci so prhali kakor razjarjeni so - progi. Dekleta pa so se za njihovimi hrbti spakovala in kazala Sodobniku, kako obžalujejo, ker ne plešejo z njim. Mene ni nihče opazil. Stopal sem počasi in vihrajoče, ker sem hotel posnemati svojega prijatelja. Sodobnik je imel tudi nove čevlje, kar je želo ogromno odobravanje in občudovanje. Tudi sam sem jih hvalil, čeravno bi najraje dejal, da tisto, kar ima na nogah niso čevlji, ampak neka ogabna stvar ... Skromno sem stal za Sodobnikom; oproda svojega viteza ter opazoval raznoliko opravo deklet: ta je imela na nogah krvavo rdeče nogavice - nekaj obupnega, kar je pritegovalo vse splošno pažnjo, ona je imela našminkane ustnice. Dekle, ki mi je bilo najbliže, ki se je skoro malo naslanjalo name, je imelo na porjaveli verežici za vratom obešeno neko čudno stvar. Takoj, ko sem jel ugibati, kaj naj bi to bilo, sem pomislil na nekdanje trgovce, ki so tako nosili verjetno svoj pečat. Na splošno je bila to podoba iz srednjega veka. Okrog Sodobnika so bile zbrane vse najlepše deklice. In nazadnje, ko mu je vsa duhovitost pojenjala, je dejal: "To je moj prijatelj!" Stal sem v krogu. Vse oči so strmele vame, in so govorile: "To, saj ga poznamo! To je nemogoče! Od kdaj?"

Tam v kotu je sedelo moje dekle. Bilo je fino oblečeno, kajti bilo je iz boljše družine. Sodobnik je obšel vsa dekleta. Pri mojem se je ustavil in ga zaprosil za ples. Bila sta zelo eleganten par. Saj ni bilo moje dekle; bila je le moja želja... Njeni starši in jaz, ona in jaz - vse to so velika nasprotja. Sedel sem tam v kotu cel večer in občudoval plesalce; Sodobnik pa je s svojimi zibajočimi koraki stopal zdaj pred to, zdaj pred ono plesalko. A najčešče je prosil za ples mojega dekleta. Nisem bil ljubosumen, saj bi bilo smešno! Nato se je vračal k meni in razgret od plesa in vlažnih ženskih rok govoril:

"Ne, ne, prijatelj! Ta ni zate. To je ideal! Pleše božansko. Sicer pa lahko sam poskusiš, pa boš videl, da boš pogorel..."

Vsaka njegova beseda je bila udarec mojim željam. Še bolj sem se zakopal vase, umaknil sem se še bolj v temo, da bi jo lahko opazoval ...

"Ne, nikar ne tvegaj! Sram te bo, ker si tako neroden. Sram te bo, hotel se boš udreti, ko bo raztrobila na vse strani, da si ji ti nebogljenček, naivnež, rekel besedo o ljubezni. Poslušaj moj svet: "Ne smeš se! Ti nisi rojen za to življenje. Jaz sem se kmalu udomačil v njem!"

Prepričan sem, da Sodobnik ni vedel, kaj govori. Opazoval je dekleta, se nasmihal, odzdravljaj, z roko pošiljal poljubčke, pri tem pa me je tako prizadel.

Nato je bil ples končan.

Stisnil sem se v gručo in neopazno zdrsnil v noč. Stopal sem za njima kakor senca. Šel sem za svojimi sanjami. Zdelo se mi je, da lahko še ujamem zase nekaj lepih trenutkov. Zamišljaj sem si, da sem jaz z njo, da jo jaz objemam čez pas, da je tista zibajoča hoja moja, da sem jaz Sodobnik...

Veter je zavel s Krke in mi prinašal na uho njune besede: "Ljubim! ... Resno ... "

Nato sta se oddaljila, pa tudi šepetaje sta se začela pogovarjati. Zdelo se mi je, kot da še vedno slišim tiste besede, kot da še vedno razločno slišim njun šepet. Ko sta prišla v temo, sta se ustavila. On se je sklonil, ona pa se je vzpelela na prste in mu ponudila tiste omamne ustnice, o katerih sem toliko presanjal. Cel večer sem presedel na plesu, da sem opazoval edino njo in sedaj je zavila zavogalom.

Veter s Krke je ponovno zavel in mi vrgel v obraz vrtinec smeti ...

PESEM

Oblaki so osiroteli starci
in mesec otožni...
in utripajoča srca
v aleji;
ohemogla od radosti
in umirajoča pomlad
in...

Ah!
In moja pobegla hrepenenja
zastrta v bolešno samino.
In vendar so na nebu
radosti belih ptic
in je na nebu
mladost meseca.

Ali umrle pomladi
ne morejo oživeti.

LUDJE

Z ENO ŽE
KAKO ŽE

"Oho! Ti tukaj? Pa še tako dobre volje!"

Uprl sem roke v bok in se čudil prijatelju, ki je pred nekaj trenutki vdrl v sobo. Pokrit je bil s potnim prahom, obleka mu je bila pomečkana, v roki je nosil ogromen kovček. Niti sesti ni utegnil. Segel mi je v roko in mi skušal že v istem trenutku povedati o vseh prijetnih in neprijetnih, velikih in malih doživljajih, ki so se mu primerili v preteklem mesecu.

Emil se je vračal s Primorskega. Tam je bil na sezonskem delu. Menda nekje pri Postojni, ime kraja sem že pozabil. S svojim nenadnim prihodom me je prav presenetil, nisem ga pričakoval že tako kmalu. Ko sem hotel smukniti v kuhinjo, da bi mu prinesel kaj za pod zob, kajti bil sem prepričan, da se dobrega prigrizka ne bo branil, me je ujel za roko.

"Počakaj vendar! Kam se ti mudi? Lep čas se že nisva videla in tudi povedati si imava veliko."

"Že, že!" sem vneto ugovarjal. "Toda požirek turške kave bi se ti gotovo prilegel. Tudi kos p-eciva ti prinesem. Mami se že dolgo ni tako posrečilo!"

"Ah, pusti to! Ne maram sesti, od vožnje me še sedaj bole kosti. Glej, pustil bom kovček tukaj, midva pa se greva malce sprehodit. Tja do Krke. Že dolgo je nisem videl. Pa tudi nekam temno je v tej sobi." Oziral se je okoli sebe. "Čutim, da me bodo pričeke skeleti oči. Na ~~znaku~~ se bom bolje počutil."

"Kakor hočeš."

Zaklenil sem vrata in spravil ključ v žep.

"Praviš, da so ti pričeke oči nagajati?" sem vprašal. "Kako to? Morda pa operacija ni popolnoma uspela?"

"amahnil je z roko.

"Neumnost. Operiran sem bil pred petimi leti. Nemara sem se prehladil. Saj veš, mrzle noči in prenočevanje na golih tleh. Upam pa, da ne bo nič hudega."

Prišla sva do Krke in, ko je Emil ugledal njeno srebrno gladino, ga je hudo zamikala. Dan je bil vroč, sonce je pripekalo, on je pa še vedno čutil na svojem telesu suhi prah, ki se ga je nabral na kraških goličavah.

"Nič ne pomaga!" je rekel trmasto, "kopat se grem!"

"Ne prenašli se!" sem ga svaril. "Po dežju je."

Res je dva dni prej padal dež in tudi reka je močno narasla. Sonce ni imelo toliko moči, da bi vodo v tako kratkem času ponovno segrelo.

"Pa ti? Si vzdržal?"

"Sem", je rekel. "Ne misli, da se hočem bahati."

Za trenutek sva umolknila in prisluhnila hupanju kamionov, ki so vozili mimo hiše. Potem je Emil prekinil molk. Pričel je:

"Včeraj je bil pri meni zdravnik..."

"Da? In?"

"Dejal je, da se mi ni treba vznemirjati. Predpisal mi je tudi zdravila. Dal mi je majhno stekleničico, napolnjeno z neko glicerinu podobno tekočino.

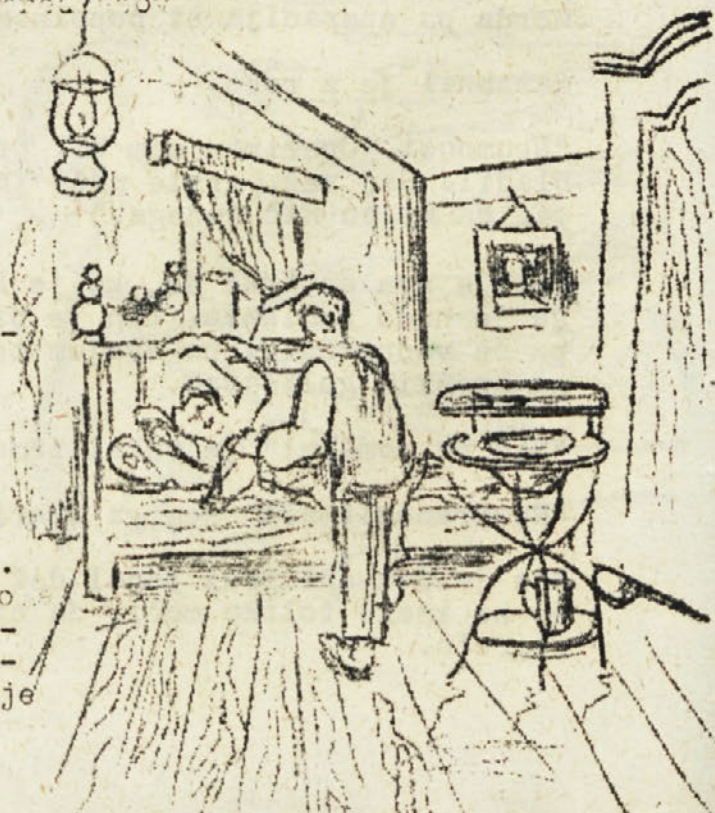
"Po tri kapljice v vsako oko in to vsaki dve uri. Glej, ravno sedaj minevata in upam, da mi ne boš odrekel majhne usluge. Poklical bi sestro, toda če se prav spominjam, si mi nekoč omenil, da nameravaš študirati medicino, in zato bo prav, da že kar sedaj preizkusiš svoje zmožnosti. Na, tu imaš pipeto!"

V temi se posla nisem mogel lotiti, zato sem vstal in dvignil zastore, da je svetla sončna luč planila v sobo in jo napolnila s svetlo prijaznostjo. Šele tako sem mogel svoje delo v redu opraviti.

Emilove oči so bile krvavo rdeče in že na prvi pogled sem ugotovil, da je vnetje zelo hudo. Mreža tankih krvavordečih žilic mu je prepregla že vso beločnico. Ko sem se s pipeto približal nejgovemu desnemu očesu, ni niti trenil. Z njim ni videl veliko, kajti onespobila ga je puščica, ki ga je zadela v eni izmed indijanskih bitk, ki smo jih nekoč uprizarjali vaški otročaji. Konicica sicer ni **sicer uničila** očesa, ampak jéle oprasnila beločnico, kar je povzročilo razvoj mrene, ki je

Emilu kmalu prerasla vse oko. Prestal je dve operaciji, ki pa nista popolnoma uspeli. Emil je sicer še lahko razločil obrise predmetov, razpoznati pa jih ni mogel več. Zdravniki so se sprva bali, da se bo mrena razširila tudi na levo zdravo oko, toda to se ni zgodilo. Emil je ozdravel in kmalu se je navadil gledati tudi z enim samim očesom.

Oprezno sem mu razprl očesi, najprej eno, potem drugo. Veke so mu trepetale. Sunkovito in krčevito, kakor onemelo listje, ki se zaman upira sunkom vlažnega jesenskega vetra. Tudi meni je zadrhtela roka in le z največjim naporom sem se umiril. Šest svetlih kapljic je zaporedoma kanilo iz pipete in ovlažilo prijateljeva vneta zrkla. Rdeča mreža krvnih nitk, ki mu je preprezala obe beločnici, se je

Toda on je že zmetal obleko s sebe. Njegovo mišičasto telo se je pogreznilo v hlapne valove in jih rezalo kakor jeklen radijski vijak. Občudoval sem ga. Mišica pri mišici, kakor delo starogrških kiparjev.

"Res je nekoliko mrzla," je priznal, ko je spretno splezal na breg. Zobje so mu šklepetali. "Sicer pa bo za danes dovolj. Takale kopel v domači reki se človeku, ki je cel mesec brodil po kraškem prahu, prečudovito prileže!"

"Verjamem!" Pomagal sem mu pri oblačenju. Še vedno ga je treslo.

"Brr!" je rekel. "Sedaj pa sediva! Marsikaj zanimivega ti moram povedati. Hej, kam pa siliš? Tam so mravlje. Vražje grizejo!"

Sedla sva pod staro vrbo.

"Sedaj pa napni ušesa, fant! Govoril bom o dekletih." ~~~~~~~~~

Čez nekaj dni sem ga obiskal na domu. Emil je ležal na postelji. Bil je bolan. V očeh je trpel neznosne bolečine. V sobi je bila skoro popolna tema in vsi zastori so bili spuščeni, kajti bolnik ni mogel prenašati svetlobe. Ko sem sedel k njemu na posteljo, se je žalostno nasmehnil:

"Dobil sem, kar sem iskal," je rekel.

Začutil sem kako me navdaja sočutje.

"Te hudo boli?"

V odgovor je zaškripal z zobmi.

"Najhuje pa je to, da sem priklenjen na posteljo in se ne morem gani iz hiše. Delo pa čaka. Mati ne zmore vsega, sestra pa je tako še napol otrok."

Skrčil je roke, ki so mu ležale na odeji, da so se mu mišice nabrekli kakor vozli. Prave delavne roke! Poznalo se jim je, da so cel mesec prekladale težke vreče v nekem silosu na Primorskem. Delali so brez oddiha tudi po dvanajst ur. "Vlak nam je privlekel deset, dvajset vagonov, polnih žita," je pripovedoval. "Mi pa smo pljunili v roke in jih izpraznili v rekordnem času. Komaj smo še malce odpočili, že se je v daljavi pokazala nova vrsta vozov. Često so nas kar opolnoči vrgli iz spanja in malo je bilo takih, ki so vzdržali do konca. Seveda smo tudi lepo zaslužili."

"Te lahko nekaj vprašam?"

"Prosim, prosim!" sem rekel naglo, "samo vprašaj!"

Novesil je glavo.

"Ali je - lepa?"

Rahlo ginjen sem pomislil na nežno postavo, lepo oblikovana usta, na njene žive oči in blagodneči glas ter resnobno odgovoril:

"Lepa je."

oooOooo

Zmjenila sva se, da med kosilom obiščem zdravnika.

"Glej, da se potem vrneš k meni! Zelo redek gost si!"

"O, seveda!" sem obljubil. "Slavko moram na vsak način še enkrat videti!"

Zagrozil mi je, da me zadavi.

Zdravnika sem dobil v ordinaciji, kakor je obljubil. Sedel je v naslanjaču sredi številnih leč, reflektorjev in prapirnatih tabel potiskanih s črkami raznih velikosti.

"Lepo, da ste prišli," je dejal. "Imam namreč majhno prošnjo do vas. Ali bi hoteli izročiti tole pismo Emilovi materi?"

"Razumljivo, da bom to storil", sem odgovoril.

Izročil mi je majhno modro kuverto. Ni bila zalepljena. Skušal sem ga prositi pojasnila, toda prekinil me je:

"Saj ni zaprto! Lahko preberete!"

Bilo je samo nekaj vrstic, napisanih z lepo, ležečo pisavo.

"Cenjena gospa!

Ob prvi priliki lahko pridete po svojega sina. Zelo mi je žal, toda ob njem je naša znanost odpovedala. Vaš sin ne bo nikoli več videl.

Sočustvujem z Vami!

Dr. K.B."

Ne vem več, kako sem zašel nazaj v hodnik. Sloki dr. K.B. se je v svojem naslanjaču spremenil v strašen nič. Ostale so samo njegove oči in v njih očitek: "Poznam tvoje grde misli, prijatelj! Toda jaz

"Šele petnajst let ima?" sem se začudil, ko je končal. "Skoro otrok! Ampak, kako čudno. Prav vse 15-letne deklice ljubijo film in obožujejo Glena Forda." Naslonil je brado v dlani in me važno pogledoval izpod čela. Na obrazu mu je igral širok smeh srečnega otroka.

"Strela!" je rekel vneto. "Samo, da ozdravim, potem pa ne bo filma, kamor je ne bil peljal. Sicer odklanjam filme, Glena Forda pa sovražim kakor kugo. Ampak zanjo bi storil vse!"

"Vidiš, dragi, temu se pravi ljubosumnost!"

Zopet sva se smejala.

"Neumnost!" je mahoma rekel. "Ko bom zopet videl, bo Glenu Fordu njegova spretnost v streljanju prav malo pomagala. Vse kosti mu polomim!"

Ubogi Emil je bil res ljubosumen.

Saj naposled tukaj res ni imel slabega življenja. Mač hrano in stanovanjem se ni mogel pritoževati. Res mu je bilo spočetka malo dolgčas, toda prijateljstvo z malo Slavko je bila zanj lepa nagrada za vse tiste, v samoti prebite, dneve, ko je sam posedal v sobi in zaman skušal prodreti črnino teme, ki ga je obdajala. "Imam občutek, da bo kmalu poldne!" je pripomnil, ko sva še trenutek posedela. "Imaš morda uro?"

Odgovoril mu je Lvonec, ki je klical h kosilu. Sprehajalci so se že pričeli vračati v stavbo. Tudi Slavka je prihitela od nekod.

"Upam, da sta se dobro zabavala! Emil, hočeš, da te spremim v sobo?"

"Hvala, Slavka, spremil me bo prijatelj!"

Njegove besede so jo prizadele. Našobila je male ustnice, mi hladno nekaj zamrmrala in odbrzela z drobnimi koraki. Prav kakor vse 15-etne deklice...

Emil je prisluhnil odmevu njenih korakov. Ko so utihnili in ko se je znova obrnil k meni, je ležal na njegovem obrazu mučni izraz. Skoro otožen je bil. Njegove ugasle oči so strmele mimo mene nekam v belo zidovje mesta. Potem je spregovoril s tihim glasom:

"Nisem te hotel vznemirjati. Sicer pa ni tako hudo, kmalu bo minilo. Tudi zdravnik pravi tako. Samo še nekaj tednov!"

"To je pa Slavka," je pristavil čez hip, kakor da je začutil moj pogled, usmerjen lepi neznanki. "Hočeš z nama na vrt? Tudi tam se bomo lahko pogovorili." Ničesar nisem imel proti. Povsod sem videl čudne ljudi z zavezanimi očmi, slepe, ki so korakali ob pallici in tiste, ki so jim vodili tovariši. Těsnoba me je zgrabila in na mah sem si zaželel proč, ven iz tega žakletega kraja.

Na stopnicah naj je srečal slok človek z očali na nosu.

"Glej, glej!" je rekel, "Emil, že zopet imaš obisk. Kako pa kaj s tvojimi očmi?"

"O, hvala, gospod zdravnik!" je odvrnil Emil. "Čutim, da bom z vašo pomočjo kmalu zdrav! To je naš zdravnik." je rekel meni.

"Seveda! Gotovo!" se je smejal zdravnik. Mimogrede mi je dejal, naj ga pred odhodom poiščem v ordinaciji. Obljubil sem in pohitel za dvojico, kajti Emil se je tega že take navadil, da mu tudi hoja po stopnicah ni delala več težav. Na vrtu je bilo že polno ljudi, ki so se sprenajali ob cvetočih gredicah, ali pa posedali na šenčnih klopih. Bili so zbrani domala iz vse Slovenije in celo neki Dalmatinec je bil med njimi. Temnopolti fant, s kakor og' je črnimi lasmi, je bil brez staršev, samo brata je imel. Ta je bil inženir v tovarni "Jugovinil" pri Splitu. Včasih ga je prišel tudi obiskat. Tako je brata nekega dne po telefonu vprašal, ali ima za rojstni dan kako željo. Tedaj mu je mladi Dalmatinec takole odgovoril:

"Jest, imam jednu želju, Milovane! Želeo bih nove oči!"

Slavka se je poslovila. Dejala je, da maju noče motiti. Zdelo pa se mi je, da jo je vznemiril moj prihod. Z Emilom sva ostala sama.

"Prijateljica? Kaj?" sem vrgel trnk. Emil je zardel.

"No, da. Dobra prijatelja sva!" je rekel negotovo. "Večkrat sva skupaj in se pogovarjava. Pripoveduje mi o sebi. Prav veliko!"

Pričel sem se smejati.

"Zelo lepo," sem rekel, on pa me je gledal začudeno, skoro nejevoljno. "Kar nadaljuj!" sem ga vzpodbujal. "Saj si mi že mnogokrat pripovedoval o ljubezni."

"Da, ampak tedaj še nisem bil zaljubljen," je odvrnil in se pričel še on smejati. Spravil se je nad pomaranče, ki sem mu jih prinesel in mi pričel pripovedovati s takim navdušenjem, da sem hočeš nočeš, moral prisluhniti.

za trenutek raztopila v svetli tekočini. V naslednjem hipu pa je Emil že stisnil veke in po licih so sem mu pocedile kaplje zdravila, pomešanega s solzami....

Zasteri so znova zdrsnili nizdol in soba se je znova potopila v temo.

oooOooo

Ako bi Emil vedel, v kakšno gnečo sem zašel pred vrati ljubljanske splošne bolnice samo zaradi želje, da ga zopet srečam, bi se mu gotovo v srce zasmilil. Bila je nedelja, čas obiskov in ljudje, sorodniki, prijatelji in znanci jetnikov te dolge stavbe ob Zaloški cesti, so kakor vihra planili skozi vhod, ne da bi se pri tem zmenili za strogega vratarja, ki je zaman skušal posredovati. Toda kdo bi se mogel zoperstaviti ljudskemu navalu! Želja po svidenju s stariimi znanci, zaprtimi v to zidano kletko, je bila močnejša od vsega. Tudi mene je zanesla ta človeška reka skozi vrata in šele v notranjosti sem se lahko oprstil številnih teles, ki so z vseh strani pritiskala name.

Emil je že dobra dva meseca bival na Očesnem oddelku te ljubljanske bolnišnice. Ko je namreč zdravnik uvidel, da njegovo znanje odpuveduje, je bil prisiljen, da ga je poslal na specialni pregled in potem pa v bolnišnico. Pisala sva si skoro vsak teden in sodeč po njegovih optimizma polnih pismih, sem bil prepričan, da ga najdem skoro popolnoma zdravega. Morda bova šla celo skupaj domovo.

Mimo mene so hodili ljudje, toda ti mi niso znali povedati, kam naj se obrnem. Kar oddahnil sem se, ko sem zagledal bolničarko.

Zamislila se je.

"Emil N.? Ta na očesnem oddelku? Aha, spominjam se ga! Zares je prijeten fant! Kar tule po desnem hodniku pojdite! Najdete ga v sobi 7."

"Hvala!"

Od veselega razburjenja sem čutil srce v grlu. Od radosti je vse pelo v meni in od vznemirjenja ter nestrpnosti je drhtela sleherna žilica v rojem telesu.

Kako bi ne bil vesel, ko sem pa sredi tujega sveta in ljudi končno našel pot, ki me je peljala k nekemu, ki mi je bil prijatelj v naplemenitejšem pomenu besede. Saj sem bil že mnogokrat tako vesel. Radosten vrisk se mi je utrgal iz grla, ko sem po mnogih dneh zopet zagledal domačo hišo na povratku iz tujih krajev, vesel sem bil, ko sem hitel na sestanek z ljubljeno deklico, premišljajoč spotoma lepe besede, ki jih ji bom povedal. In vendar sem se sedaj bolj veselil. Ob vstopu v domačo hišo sem žalosten pomislil na minule dni. Tudi ti dnevi so bili lepi. Deklica me je često razočarala.... Emil pa me ni nikoli razočaral.

Hodnik je bil poln ljudi. Bolniki so odhajali na svoj dopoldanski sprehod. Pisma, ki so jih dobivali od doma in pogled preko jeklenih palic, ki so tvorile ograjo okoli njihovega novega doma, je bil njihova edina vez z zunanjim svetom. Nekateri izmed njih niso videli, tovariši so jih morali voditi. Zasmilili so se mi...

Soba št. 7 je bila prav na koncu hodnika. Že od daleč sem zapazil belo prepleskana vrata. Pospešil sem korake, toda preden sem prispeh do vrat, so se ta že odprla in na hodnik sta stopila fant in dekle.

Ona je bila zelo lepa, Emil pa je bil ves tak kakor nekoč. Korenjaška postava in oči, svetlikajoče se v veseli hudomušnosti. Neznana sila me je potisnila naprej. Smejale sem se kot otrok in stekel proti prijatelju.

"Emil, pozdravljen!" sem vzkliknil. "Me še kaj poznaš?"

Seveda me je še poznal! V veselem iznenadenju je pustil svojo spremeljevalko in se opotekel proti meni. "Drago! Ti?!" je viknil presenečen, toda prezrl je roko, ki sem mu jo ponudil v pozdrav, začel ob zid in pričel tipati po steni...

Dekle je opazila bledico, ki mi je šinila čez obraz. Tudi okameneli smeh, ki mi je ostal na obrazu, ji je razodel, da nisem vedel za Emilovo nesrečo.

"Oprostite," je rekla preprosto, "on ne vidi."

Nekaj trenutkov je bilo vse tiho. Potem je prekinil molk sivolas možakar v bolniški halji, ki je stal nedaleč proč, in mi vzpode budno dejal:

"Držite se, mladi mož! Tudi on je kljub svoji nesreči junak."

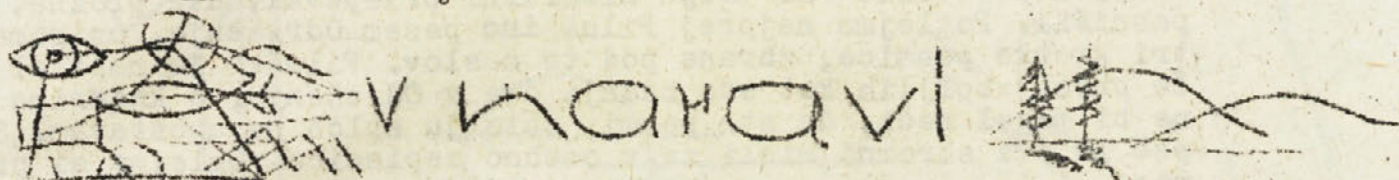
Brez misli sem prikimal, potem pa mi nežno ulovil tovariševo desnico in očitajoče dejal:

"Ni bilo prav, da mi nisi nič pisal!"

nisem kriv! Tu je znanost postavila svoje meje!"

Zopet mi je zaplesala pred očmi številka Emilove sobe. Srečna sedmica! Že sem položil roko na kljuko, ko me je neznana sila odtrgala od vrat in kakor brez uma sem pobegnil iz poslopja. Iz prsnega žepa mojega suknjiča, kjer sem imel majhno modro kúverto, se je pričel širiti leden hlad in me oklenil v svoje mrzle roke...

"Svet ne more uresničiti želja tem ljudem!" sem pomislil.
"In vendar imajo sam eno! Tudi Emil!"...

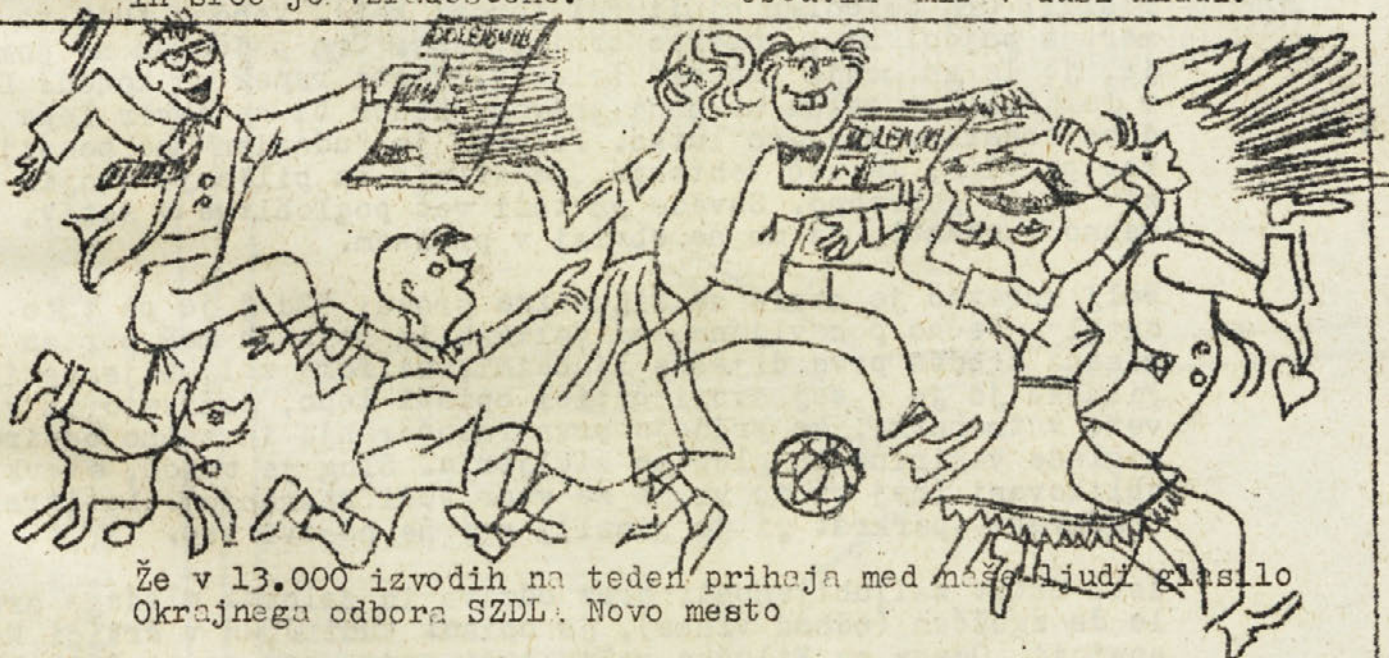
V NARAVI

Grem počasi prek doline,
ki je polna mesečine,
gledam razsvetljeno polje
in postanem dobre volje.

Oziram na nebo se jasno -
zagledam zvezdo svetlo, krasno,
drobno zvezdico svetlečo,
ki srce mi polni s srečo.

Se ustavim pred drevesom
in se čudim vsem čudesom,
zrem v drevje osvetljeno
in srce je vzradoščeno.

Prisrčno me iz dalj pozdravlja -
pa že od mene se poslavlja...
Ko se sprehajam po livadi,
občutim mir v duši mladi.

Že v 13.000 izvodih na teden prihaja med naše ljudi glasilo Okrajnega odbora SZDL. Novo mesto

DOLENJSKI LIST

Ga berete tudi v vaši hiši, v vašem domu? Če še ne, si ga takoj naročite: kdor bo do 15. marca naročil list in plačal polletno naročnino, bo sodeloval v velikem nagradnem žrebanju. Prva nagrada: TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK! Priporočite list znancem, prijateljem in sorodnikom! Naslov: DOLENJSKI LIST, Novo mesto, p.p. 33.

KRAMLJANJE Z MLADIMI LITERATI

Otepal sem se, ko me je urednik "Stezic" zaprosil, da bi neka-ko "vodil" literarni kotichek. Prvič, ker nisem kritik, drugič pa, ker so take stvari neprijetne, še zamerim se lahko mladim ustvarjalcem, ki jih imam rad. Slednjič sem pa le vzel ta "ja-rem" nase, ker imam nekaj več prakse, kako se tej stvari "stre-že". Že zadnjič sem omenil nekaj "o merilih" ocenjevanja v di-jaškem listu. Upoštevajoč jih, naj bodo to bolj kramljajoči pomenki...

V lo. št. "Stezic" so trije literarni prispevki, dva prozna, en pesniški. Poglejmo najprej Filušino pesem Odrešenje, oziroma tri kratke pesmice, zbrane pod ta naslov. Filuška je napisal že precej boljših kot sta zadnji dve v Odrešenju, o katerima ne bi mogel reči, da sta pesmi, zato ju sploh ne upoštevam. Sta pač le dve skromni misli za v osebno zapisnico. Oglejmo si pr-vo:

Tih večer je pal - tudi mene je senca prekrila.
kot črn pajčolan bi dal - naravi, da bi se spremenila.
Le v dalji pes - na nebu luna.

Prvi štirje verzi so kar pesniški, le nekaj manjka: Kot črn pajčolan bi dal naravi... Kaj bi jih dal kot črn pajčolan? Manjka torej predmet, primerjan s črnim pajčolanom. Morda je mislil: Črn pajčolan bi ji dal (brez: kot). Vendar tudi ta pri-mera s pajčolanom, posebno črnim, šepa. Črn pajčolan ne pomir-ja, je le znamenje globoke žalosti. Tisti repek na koncu: Le v dalji... pa sploh ne sodi zraven. Kakor bi na okvir lepe po-dobe obesil papirnato lutko. Filuška je "udarjen" na poezijo, kot pravimo, le več tehtanja, rešetanja in piljenja svojih ver-zov mu je potrebno. Seveda pa tudi več poglobitve v motiv, po-sebno v poanto, da mu ne obvisi v praznem.

Bolj spretno je napisana Filušina proza: "Zdaj je pa tako sam ostal". Večno ponavljana, od velikih in majhnih mož peresa o-pisana zgodba prve dijaške ljubezni, oziroma zaljubljenosti. Filuška jo je v tej svoji črtici opisal lepo, doživeto in vži-veto v trenutke, ko pridejo prva razočaranja in začno odpirati poglede v širino in globino življenja. Slog je tekoč, stavki oblikovani (naj si to vzame za vzor tudi pesnenju). Le izraza "parkrat" (parkrat ji je pisal), naj ne ponovi več.

Isti motiv zaljubljenosti brez odziva in žalosti mladega srca, le da zgoščen (odhod vlaka), je opisal tudi JOGR v črtici Na postaji. Ocena za Filuško velja tudi zanj, pač pa je JOGR kle-nejši v izrazu, le da včasih napiše stavek, ki je preddg, ozi-roma nima pravih ločil ("Topla sapa je vlekla od juga preko raz-močene zemlje in topila zadnje krpe snega, ki so se tu pa tam ležale po njivah, le še ceste so bile poleđenele, njim tudi jug..."). Dasi obe črtici nista kaki literarni umetnini, pa ka-zeta dober pripovedovalni dar in sta hkrati dobri vaji za "vpe-ljevanje v skrivnost pisanja".